

AULA

IKKUNASEINÄ

SÄÄTYTALO SALI 20

KATTO- JA SEINÄMAALAUSTEN KONSERVOINTIRAPORTTI 2011

Raija Kaarto

SÄÄTYTALON SALIN 20 KATTOMAALAUSTEN KONSERVOINTI 2011

JOHDANTO

Säätytalon salin 20 kattomaalaukset konservoitiin 27.6. – 19.8.2011. Kaikki viisitoista maalauskenttää saatiin valmiiksi ja lisäksi konservoitiin viisi seinämaalausta. Ensimmäistä kertaa 1990-luvun peruskorjauksen jälkeen työlle järjestyi aikaa niin paljon, että maalausten väri-irtoamien liimauksissa ei tarvinnut keskittyä vain akuuteimpiin kohtiin. Katon kasettipalkkien koristemaalaukset jäivät kuitenkin konservoimatta. Edellisen kerran kyseessä oleva katto konservoitiin vuonna 2006. Siinä voi kuitenkin havaita lukuisia vanhoja liimauksia ja retusointeja. Tarkempia raportteja niistä on vasta 1990-luvun peruskorjauksen jälkeiseltä ajalta.

- Jaana Palmroos, Sanna Niemi-Pynttari 1989 – 91; Raportti
- Vesa Marttinen, Kimmo Oksanen 1997; Kuntokartoitus ja kiinnitysmalli kenttään 14 / sali 20
- Ulla Setälä, Maarit Ylönen 1998; Kuntokartoitus ja työraportti salit 15 ja 20
- Arkkikaarto / Raija Kaarto 2005; Salin 15 kuntokartoitus ja työraportti
- Arkkikaarto / Raija Kaarto 2006; Salin 20 kuntokartoitus ja työraportti
- Arkkikaarto / Raija Kaarto 2008; Salin 15 ja 20 kuntokartoitus, valokuvaamalla
- Arkkikaarto / Raija Kaarto 2010; Salin 15 kuvakenttien 7, 8 ja 11 konservointiraportti
- Tämä raportti kesällä 2011 tehdyistä salin 20 konservointitöistä

TEHTÄVÄNJAKO 2011

Rakennuttaja; Senaatti-kiinteistöt Oy, Pasi Mätäsniemi

Urakoitsija; Esko Nurminen maalaamo Oy

- Työn johto Juhani Väätäinen
- Kuvakonservaattori Birgitta Simpanen
- Maalarimestari Johanna Huttunen
- Rakennuskonservaattorionservaattori Aino Aropaltio
- Rakennuspintakonservaattori Arja Sorri (aliurakoitsija)
- Interiööriconservaattori Heli Ketomäki (aliurakoitsija)

Suunnittelu ja valvonta; Arkkikaarto / Raija Kaarto, Pasi Kaarto

Rakennuttajakonsultti; Palveluosuustoimisto Exa, Juhani Niemelä

Antikvaarinen valvonta; Museoviraston rakennushistorian osasto, Elisa Heikkilä, Ulla Setälä

VAURIOIDEN DOKUMENTOINTI

Arkkikaarto on vuodesta 2005 alkaen pyrkinyt kehittämään ja käyttänyt valokuvaukseen perustuvaa seurantamenetelmää, jolla maalipintojen kuntoa voidaan seurata lattiatasolta. Menetelmä on kuvattu tarkemmin raportissa *Arkkikaarto / Raija Kaarto 2010; Salin 15 kuvakenttien 7, 8 ja 11 kuvakenttien konservointiraportti* sekä tutkimuksessa *Kaarto, R. 2009: Digitaalinen dokumentointikuva; Säätytalon kuntokartoitusten kehittäminen, Metropolia Ammattikorkeakoulu YAMK*.

Kaikki salin 20 kuvakentät on nyt dokumentointivalokuvattu neljä kertaa.

- 2005 – 06 konservointitöiden yhteydessä
- 2008 dokumentointivalokuvaus

- 2010 dokumentointivalokuvaus
- 2011 tässä raportissa esitetyt kuvat

Kuvat otettiin Nikon 700D kameralla ja 50mm/1.8 -objektiivilla. Originaalien raw-kuvien koko on 4256 x 2832 pikseliä, mikä riittää hyvin tuomaan esiin maalipintojen hilseilykohdat.

Tässä raportissa kustakin kentästä on kolme kuvaa:

- Sivulta *Vauriot* selviävät väri-irtoamat ja kohdat, joissa rappaus on irti alustastaan
- Sivulle *Värikiinnitykset* on merkitty ne kohdat, joihin on injektoitu liimaa. Kuva on skannattu kalvolla päällystetystä valokuvasta, johon konservaattorit työtä tehdessään merkitsivät kiinnittämänsä kohdat. Sivulla olevat kommentit ovat työn tekijöiden itsensä piirroksen merkitsemiä. Joitain niistä on hienovaraisesti tiivistetty ja editoitu, jotta ne olisivat mahdollisimman selkeitä.
- Sivulla *Konservoinnin jälkeen* on esitetty valmiiksi konservoitu kuvakenttä pari kuukautta työn valmistumisen jälkeen.

Alueet, joissa rappaus on irronnut alustastaan selvitti konservaattori Birgitta Simpanen pintoja koputtamalla. Menetelmä on riittävän tarkka, mutta ei aivan vertailukelpoinen vuonna 2006 tehtyyn vastaavaan työhön, sillä silloin irronneet alueet tulkitsi erikoismaalari Vesa Marttinen. Pääsääntöisesti kopoalueet ovat pysyneet lähes ennallaan. Pienehköjä uusia alueita ja vanhojen laajenemisia kuitenkin löytyi. Kuvakentän 5 keskivaiheilla oleva irronnut rappauspinta on laajentunut ylös – vasemmanpuoleisen laajenema-alueen sivusta löytyy ”pahaksi” kopoksi luonnehdittu alue.

Viidestä seinämaalauksesta on esitetty kustakin kuva *värikiinnitykset* sekä työhön liittyvät kommentit.

KUVIEN MUOKKAAMINEN

Jokaisesta kattomaalauksesta otettiin valokuva ortogonaalisesti suoraan alhaalta. Ne kentät, joihin on ripustettu kristallikruunu kuvattiin kahdesta eri kohdasta, jolloin kuvankäsittelyohjelmalla oli mahdollista yhdistää ne niin, ettei kruunu peittänyt kuva-alaa. Seinämaalaukset kuvattiin vastaavalla tavalla ortogonaalisesti telineiltä. Pakkaamattomassa raw-muodossa otetut kuvat viimeisteltiin kuvankäsittelyohjelmassa psd-tiedostoiksi:

- värilämpötilan säätäminen
- sävyalan ja valotuksen säätäminen
- objektiivin tynnyrivääristymän korjaaminen
- pienien tasopoikkeamien tai vinouksien oikaisu
- kuvan tarkennus

Kuvat eivät ole mittatarkkoja, koska koko dokumentointi perustuu visuaalisiin havaintoihin. Kuvien väritasapainoon kiinnitettiin myös vain kohtuullisesti huomiota, sillä tärkeämpää kuin oikeina toistuvat värit, oli saada vauriot erottumaan mahdollisimman selvinä.

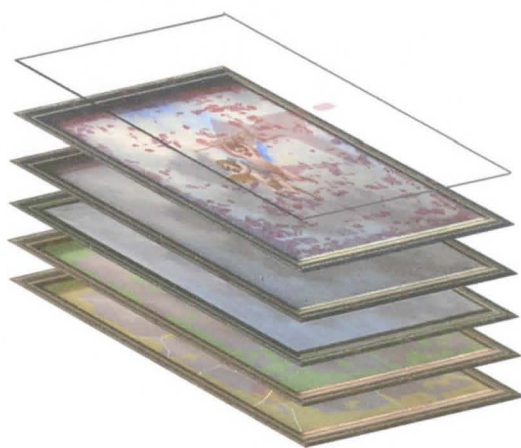
DOKUMENTOINTIKUVIEN TARKASTELU

Tämän raportin liitteenä olevalle DVD-levylle on tallennettu jokaisesta kuvakentästä tehty raporttisivu pdf-tiedostona. Lisäksi levyllä on kustakin kuvasta tehty korkearesoluutioinen photoshop-tiedosto, jossa kussakin on kuusi tasoa. Ne on asetettu tarkasti päällekkäin. Vaurioista ja niiden kehittymisestä tai muuttumisesta saa parhaan kuvan katsomalla tätä tiedostoa näytöllä.

Alimmalla psd-kuvatiedoston tasolla on kuva vaurioista vuonna 2006. Sen päällä tuolloin tehdyt värikiinnitykset. Seuraavana on vuonna 2008 tehty dokumenttikuva ja lopulta nyt tehdyt kuvat omina tasoinaan. Sammuttamalla tasoja ja muuttamalla niiden läpinäkyvyyttä, saa hyvin tarkan käsityksen kuvakenttien maalipinnasta sekä rappausten niistä alueista, jotka ovat irronneet alustastaan.

Kopoalueet 2011
Kiinnitetyt alueet 2011
Kuntokartoitus 2011
Kuntokartoitus 2008
Kiinnitetyt alueet 2006
Kuntokartoitus 2006

MAALAUSTEN KUNTO

Helmikuussa 2008 tehdyssä dokumentointivalokuvauksessa salin 20 kattomaalaukset näyttivät olevan vielä hyvässä kunnossa. Keväällä 2011 havaittiin kuitenkin, että kaikissa kuvakentissä on vakavia vaurioita. Ne olivat syntyneet melko nopeasti vain noin kahdessa vuodessa. Syytä siihen ei tässä vaiheessa voi kuin arvailla. Säätyalon koneellisen ilmanvaihdon säätöihin ei tuona aikana tehty merkittäviä muutoksia eikä tilan käyttökään ole muuttunut. Ajanjaksoon sijoittuu kaksi poikkeuksellisen lämmintä kesää ja runsaslumista talvea.

Niin kuin aikaisemmissa raporteissa on todettu, on vaurioitumisen syiksi esitettävissä kaksi hypoteesia. Joko vuosina 1981-90 tehdyn peruskorjauksen jälkeen tapahtuneet sisäilman muutokset ovat aiheuttaneet liimasidoksen irtoamisen tai sitten 1800-luvulla käytetyt pohjustusaineet ja -kitit ovat haurastuneet ikääntyessään peruuttamattomasti.

KONSERVOINTITYÖT 2011

Kesällä 2011 oli mahdollista konservoida perusteellisesti kaikki salin 20 viisitoista kuvakenttää. Useisiin maalauksiin jäi kuitenkin enemmän tai vähemmän pinnaltaan ehjiä kupruja, joihin ei liimaa ollut mahdollista injektoida rikkomatta maalipintaa. Todennäköistä on, että niihin ennen pitkää ilmaantuu halkeamia ja irtoamia. Lisäksi konservoitiin viisi seinämaalausta, joissa havaittiin olevan vaarallista hilseilyä.

Liimana käytettiin Mowiolia, jonka viskositeetti pyrittiin tekemään niin paksuksi kuin mahdollista. Liian vahva liuos ei tule injektioruiskun neulasta läpi, liian ohut imeytyy rappaukseen eikä liimaa tarpeeksi hyvin. Mowiolin sidostumista aktivoitiin lämmittämällä kiinnitettävää kohtaa pariisinpaperin läpi 60 – 80 asteisella lämpölusikalla.

Työmenetelmät kehitettiin ja Mowiol-liima valittiin vuonna 2005 tehdyissä testeissä ja neuvonpidoissa (kts. Arkkikaarto / Raija Kaarto 2005; Salin 15 kuntokartoitus ja työraportti) mm. Pentti Pietarilan kanssa. Konservointimenetelmistä järjestettiin myös eri vaihtoehtoja käsittelevä ja pohtiva asiantuntijapalaveri. 12.7.2010 Sen loppupäätelmäksi tuli, että on mielekästä jatkaa samalla tekniikalla ja liimalla.

HILSEILEVÄN MAALIN KIINNITTÄMINEN

Kts. tarkemmin Arkkikaarto / Raija Kaarto 2005; Salin 15 kuvakenttien konservointiraportti. Liimana käytettiin 10 -prosenttista Mowiolia liuotettuna puhdistettuun veteen ja etanoliin sekä kokeilunomaisesti Lascauxin valmista 15 -prosenttista Mowiol -liuosta. Ennen työn aloittamista maalin kiinnittäjille annettiin seuraava opastus, jolla pyrittiin varmistamaan työn sujuminen mahdollisimman laadukkaasti ja yhdenmukaisesti.

1. Liimana käytetään 10 %-prosenttista **Mowiolia** puhdistetussa vedessä ja etanolissa.
2. Irtoamassa olevien maalikerrosten alle **injektoidaan** liimaa varovasti halkeamakohdista niin, että sitä tunkeutuu mahdollisimman laajalle alueelle. Irronneet kielekkeet kiinnitetään levittämällä liimaa niiden pinnalle, paljastuneeseen rappauskohtaan sekä irtoamakohtaa reunustavien maalikerrosten alle **kirjoitussiveltimellä**. Kovettuneiden ja helposti murtuvien kielekkeiden on hyvä antaa

pehmentyä jonkin aikaa ennen kuin ne varoen alaosaan alkaen, lämpölusikalla lämmittäen, hitaasti edeten painetaan paikkaansa. Myös sellaisiin pieniin halkeamiin, joihin injektioneula ei mahdu, voidaan liimaa levittää siveltimellä, mikäli se näyttää imeytyvän. Ne maalipinnan pienet kupruilut, joissa ei ole selvää halkeamaa, joista liimaa voisi injektoida jätetään koskematta, ettei ehjää maalipintaa turhaan rikottaisi.

3. Liimaa on hyvä levittää **useaan kertaan**, niin kauan kuin sitä tuntuu imeytyvän. Kohtaa voi lämmittää hetken lämpölusikalla, silikonipaperin läpi, mikä levittää liiman laajemmalle. Koska suuri osa liimasta todennäköisesti imeytyy huokoiseen rappauspintaan, liimaa on hyvä levittää toistuvia kertoja, jotta liimattavien pintojen väliin muodostuisi paksuhko tartuntapinta.
4. Liiman kulkeutumista voi tarvittaessa auttaa **painelemalla** kiinnitettävää palaa / aluetta varovasti ylös alas pehmeäpöisellä apuvälineellä tai silikonisiveltimellä, joka ei tartu liimattavaan kohtaan.
5. Pienet irtopalat voi painaa paikoilleen peukaloon kietäistulla puhtaalla puuvillakangapalalla.
6. Ylimääräinen liima pyyhitään välittömästi pois maalipinnasta kostealla kuitukangasliinalla vanhaa patinakerrosta mahdollisuuksien mukaan säästään.
7. Liimauksen tarttuvuus varmistetaan painamalla kiinnitettävää kohtaa **lämpölusikalla**. Maalipinnan suojana käytetään silikonipaperia, johon halkeamista mahdollisesti pursuva liima ei tartu. Sikonipaperin päälle laitetaan vielä pariisinpaperi tasaamaan lämpölusikan painoa ja maalipohjan epätasaisuuksia. Paperit eristävät lämpöä niin, että se maalipinnassa on noin 60 – 70 °C. Silitystä on jatkettava niin kauan, että vesi ja alkoholi ehtivät haihtua ja paksun öljymaalin alla oleva liima aktivoitua ja kuivua. Paksuhkon öljymaalipinnan, liiman sekä kostuneen rappauspinnan kuivuminen edellyttää useiden minuuttien silitystä kohtalaisella lämmöllä. Kuivatettavaa kohtaa on hyvä tunnustella kädellä silikonipaperin päältä vähän väliä, jotta maalipinta ei kuumene liiaksi. Liika kuumuus aiheuttaa liiman peruuttamatonta ristisidostumista ja vanhojen materiaalien haurastumista.
8. Silikoni- ja pariisinpaperin sijasta voidaan kokeilla käyttää toiselta puolelta silikonipinnoitettua Melinex-kalvoa, jonka läpinäkyvyys helpottaa lämpölusikan kohdistamista juuri oikeaan kohtaan. Kalvon ohuudesta johtuen se ei eristä lämmön siirtymistä yhtä paljon kuin silikonipaperi. Lämpötila on näin ollen säädettävä alhaisemmaksi. Melinex-kalvoa on myös vaihdettava tiuhaan, sillä liima tahraa sen nopeasti.
9. Kiinnityksen jälkeen ylimääräiset liimajäämät pyyhitään kevyesti pois maalipinnasta niukasti kostealla liinalla jälleen patinakerrosta mahdollisuuksien mukaan varoen.

Eri merkkisten lämpölusikoiden termostaattien toimintaa pyrittiin selvittämään erillisen infrapunalämpömittarin avulla. Kävi ilmi, että lämpötilat olivat 15-20 °C alhaisempia kuin mitä laitteet näyttivät. Myös lämpölusikan kärjessä lämpötila vaihteli melkoisesti sen eri osissa. Sovittiin, että kukin säätö käyttöönsä olleen lämpölusikkansa sopivan kuumaksi, jotta lämpösuhteellisen nopeasti siirtyy silikonipaperin läpi öljymaalipinnan alle ja aktivoi liiman. Lämpölusikoiden käyttö edellytti jatkuvaa tarkkailua, säätämistä sekä omaan käteen kokeilua.

Konservointityön etenemistä valvottiin etenkin alkuvaiheessa lähes päivittäin. Lisäksi oli huolehdittava liiman ja muiden tarvittavien materiaalien ja työvälineiden riittävydestä.

Huolimatta mahdollisimman tarkasta ohjeistuksesta ja valvonnasta, osoittautuivat työn tekijöiden kädenjäljet laadultaan epätasaisiksi. Työhön onkin jatkossa pyrittävä valitsemaan taide- tai interiöörinkonservaattoreita, joiden osaaminen ja etiikka on korkealla tasolla. Kokemusten mukaan he myös työskentelevät järjestelmällisesti, tehokkaasti ja nopeasti.

IV-LAITTEIDEN PARANNUKSET

Koska on selvää, että Säätytalon sisäilman lämpötila ja suhteellinen kosteus on saatava mahdollisimman tasaiseksi päätettiin, että ilmastoinnin automatiikkaa täydennetään. Automatiikan ohjelmaan lisättiin kuivaustoiminto. Lisäksi saleihin asennettiin hiilidioksiidianturit.

Automatiikkaan asetettiin seuraavat tavoitearvot:

- lämpötila +20 - 21 C oleskeluvyöhykkeellä
- suhteellinen kosteus 35 - 50 % Rh
- hiilidioksidi (CO₂) 700 ppm

Ohjearvot ovat kokeellisia. Tärkeintä on, ettei sisäilman suhteellisessa kosteudessa Rh tapahdu suuria heilahteluja.

Ilmanvaihdon pääpuhallin uusittiin. Tilakohtaiset tulo- ja poistoilmakojeet muuttiin taajuusmuuttajalla ohjattaviksi. Salin 15 ullakolle asennettiin poistopuhallin tasaamaan lämpötiloja ja kosteutta. IV-laitteiden parannukset suunnitteli Tatekon Oy / Timo Rantamäki.

Salien yläpohjiin asennettiin etäluettavat anturit seuraamaan lämpötilaa ja kosteuden liikkumista rakenteissa.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

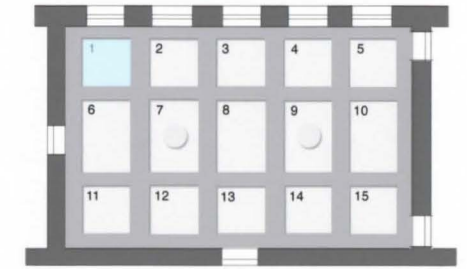
Tämän konservointityön yhteydessä tehdyn dokumentoinnin perusteella voidaan sanoa:

1. Vertailemalla vuosien 2006 ja 2011 dokumentointivalokuvia, nähdään, että aiemmin kiinnitettyjä alueita on pitänyt kiinnittää uudelleen.
2. Vaurioituminen on ollut aikavälin alussa vähäistä mutta kiihtynyt nopeasti vuosina 2009 – 2011, varsinkin viimeisen vuoden aikana.
3. Rappausten irtoaminen ei ole merkittävästi lisääntynyt.
4. Salien seinäpinnoissa ja katon kasettipalkeissa alkaa ilmetä samanlaista hilseilyä kuin kattomaalauksissa.

Vaikka salin 20 kuvakenttien hilseilyt tuli nyt perusteellisesti kiinnitettyä, on niiden kuntoa säännöllisesti tarkkailtava ja varauduttava vastaavaan kiinnitystyöhön 5 -10 vuoden sisällä.

Helsingissä 15.11.2011

Raija Kaarto, taidekonservaattori YAMK

f 8.0 1/4 s iso 400

 Rappaus on irti pohjastaan

Kasettipalkeissa hilseilyä ja vesivaurio.

Kopoalueet pysyneet lähes ennallaan.

SALI 20, KUVAKENTTÄ 1
VÄRIKIINNITYKSET

Kuvakentän konservoi Arja Sorri
18.7. – 25.7. 2011
Hänen piirroksen merkisemänsä
kommentit:

*Aukeamattomia kuplia nurkassa, jossa
nyt oli vähiten kiinnittämistä.*

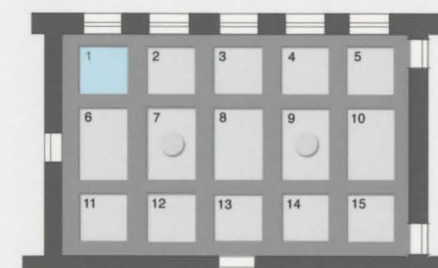
*Maali-irtoamien avautumissuunta tässä
kentässä hyvin samansuuntainen
(horisontaalinen) kaikissa avautumissa.
Siveltimenjäljet ovat kuitenkin "epäjär-
jestyksessä" eli avaukset eivät selity niin,
että aukeavat siveltimenvetojen suuntai-
sesti (tai sen ohuen kohdan mukaan).
Miksi ne aukevat aina saman suuntai-
sesti?*

f5.6 0,6 s iso 500

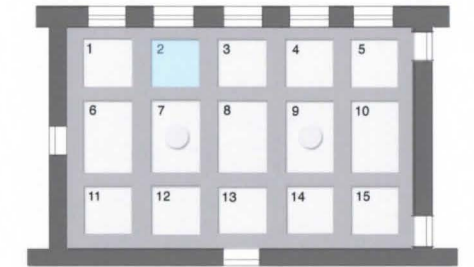
KONSERVOINNIN JÄLKEEN

SALI 20, KUVAKENTTÄ 1

DOKUMENTOINTIKUVA

Kuvattu 21.10.2011
© Arkkikaarto 2011

f 8.0 1/5 s iso 400

 Rappaus on irti pohjastaan

Kuvakentässä joitakin aiemmin merkkauttamattomia, todennäköisesti kuitenkin vanhoja halkeamia vasemmassa alakulmassa.

Kopoualueet lähes ennallaan.

SALI 20, KUVAKENTTÄ 2
VÄRIKIINNITYKSET

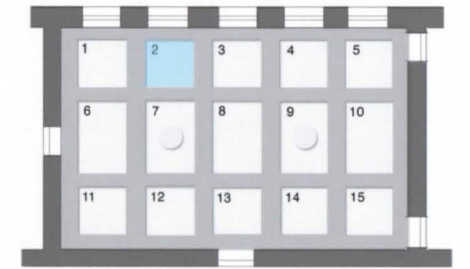
Kuvakentän konservoi Heli Ketomäki
27.6. – 11.7.2011
Hänen piirrokseseen merkisemänsä
kommentit:

Vanhat retusoinnit erottuvat mattapintaisina ja tummina alueina – tummuneet?, joukossa myös hyvin kiiltäviä alueita – liimaa?

Ennen 1996 tehdyt liimaukset kellastuneet. Vanhat liimaukset pysyneet kohtalaisen hyvin kiinni. Nyt liimattava hyvin laajoja alueita. Liimauksen jälkeen on vielä erotettavissa sivuvalossa kupruja melko paljon.

Ikkunanpuoleisen kasettipalkin parvenpuoleinen, mustapohjainen kulmakoristemaalaukset pahoin krakeloitunut ja jo aiemmin retusoitu. Nyt liimattu.

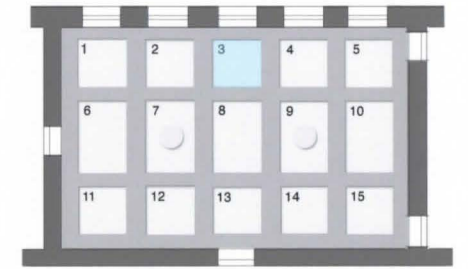

f 5.6 0,6 s iso 500

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

DOKUMENTOINTIKUVA

Kuvattu 21.10.2011
© Arkkikaarto 2011

f 8.0 1/5 s iso 400

Rappaus on irti pohjastaan

Kuvakentässä joitakin aiemmin merkkamattomia, todennäköisesti kuitenkin vanhoja halkeamia.

Uusi laajahko kopoalue vasemmalla alhaalla, pienempi vasemmalla ylhäällä.

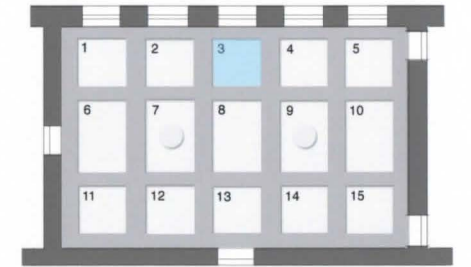
SALI 20, KUVAKENTTÄ 3
VÄRIKIINNITYKSET

Kuvakentän konservoi Heli Ketomäki
12.7. –22.7.2011
Hänen piirroksensa merkisensä
kommentit:

*Kasettipalkeissa ja niiden kulmakoriste-
maalauksissa hilseilyä ja jo irronnutta
maalia.*

PIIROS VALOKUVAN PÄÄLLE ASETETULLE
KALVOLLE

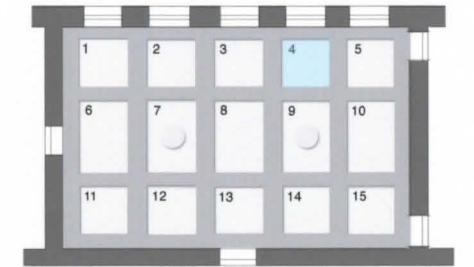

f 5.6 0,4 s iso 500

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

DOKUMENTOINTIKUVA

Kuvattu 21.10.2011
© Arkkikaarto 2011

Kuvakentässä joitakin aiemmin merkkamattomia, todennäköisesti kuitenkin vanhoja halkeamia ja restaurointeja. Vasemmassa yläpuolikkaassa ollut kopoalue on laajentunut ylöspäin. Vanhan kopoalueen alaosassa on alue, joka liikkuu painettaessa. Alakulmissa on uudet pienehköt kopoalueet.

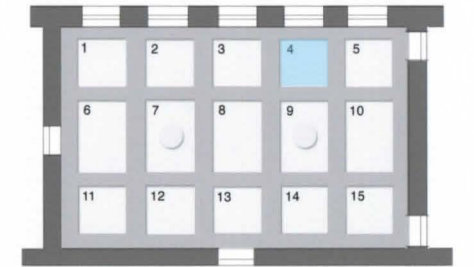
SALI 20, KUVAKENTTÄ 4
VÄRIKIINNITYKSET

Kuvakentän konservoi Heli Ketomäki
22.7. – 1.8.2011

PIIROS VALOKUVAN PÄÄLLE ASETETULLE
KALVOLLE

© Arkkiarto 2011

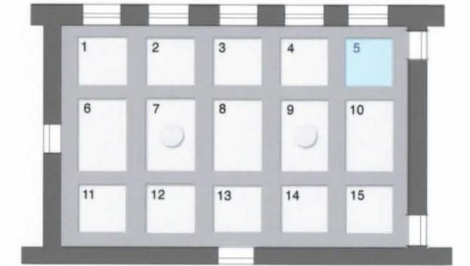

f 5.6 0,4 s iso 500

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

DOKUMENTOINTIKUVA

Kuvattu 21.10.2011
© Arkkikaarto 2011

f 8.0 1/5 s iso 400

Rappaus on irti pohjastaan

Vanha kopoalue laajentunut ylöspäin
halkeamia seuraillen, paikoitellen kopo on
huomattavaa. Myös oikeassa alakulmassa
uusi kopoalue.

SALI 20, KUVAKENTTÄ 5
VÄRIKIINNITYKSET

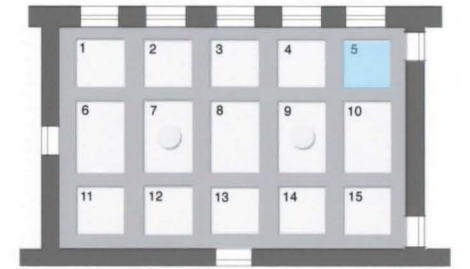
Kuvakentän konservoi Johanna Huttunen.
Työ alkoi 27.6.2011
Hänen piirroksen merkitsemänsä kom-
mentit:

*Laajoilla alueilla paljon pieniä kuplaryp-
päitä, jotka eivät ole auenneet. Jonkin
verran aiemmin liimattuja paikkoja, jotka
auenneet uudelleen tai reunoja liimattu
uudelleen.*

*Vasemmassa yläkulmassa aikaisempaa
paikkamaalausta, johon jäi nyt liimauk-
sesta vaaleat jäljet.*

*Kuvakentän ikkunan puoli likainen,
reunat likaiset koko kentästä.*

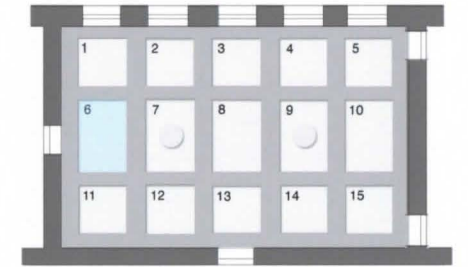

f 5.6 0,4 s iso 500

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

DOKUMENTOINTIKUVA

Kuvattu 21.10.2011
© Arkkikaarto 2011

f 8.0 1/2 s iso 400

Rappaus on irti pohjastaan

Kopioalueet pysyneet ennallaan.

Kasettipalkeissa jonkin verran hilseilyä.

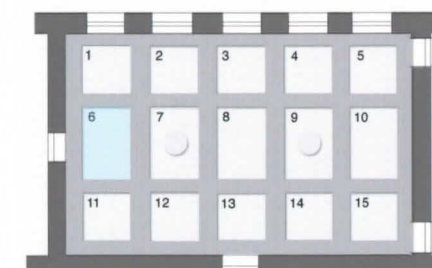
SALI 20, KUVAKENTTÄ 6
VÄRIKIINNITYKSET

Kuvakentän konservoi Arja Sorri
30.6.– 14.7.2011
Hänen piirroksen merkisensä
kommentit:

Kiinnitys sujuu hyvin ja tuntuu, että maalikerros tarttuu hyvin kiinni.

Melko paljon vanhoja neulanreikiä ja pieniä maalinpaloja puuttuu (ikkunaseinän puoleisessa osassa).

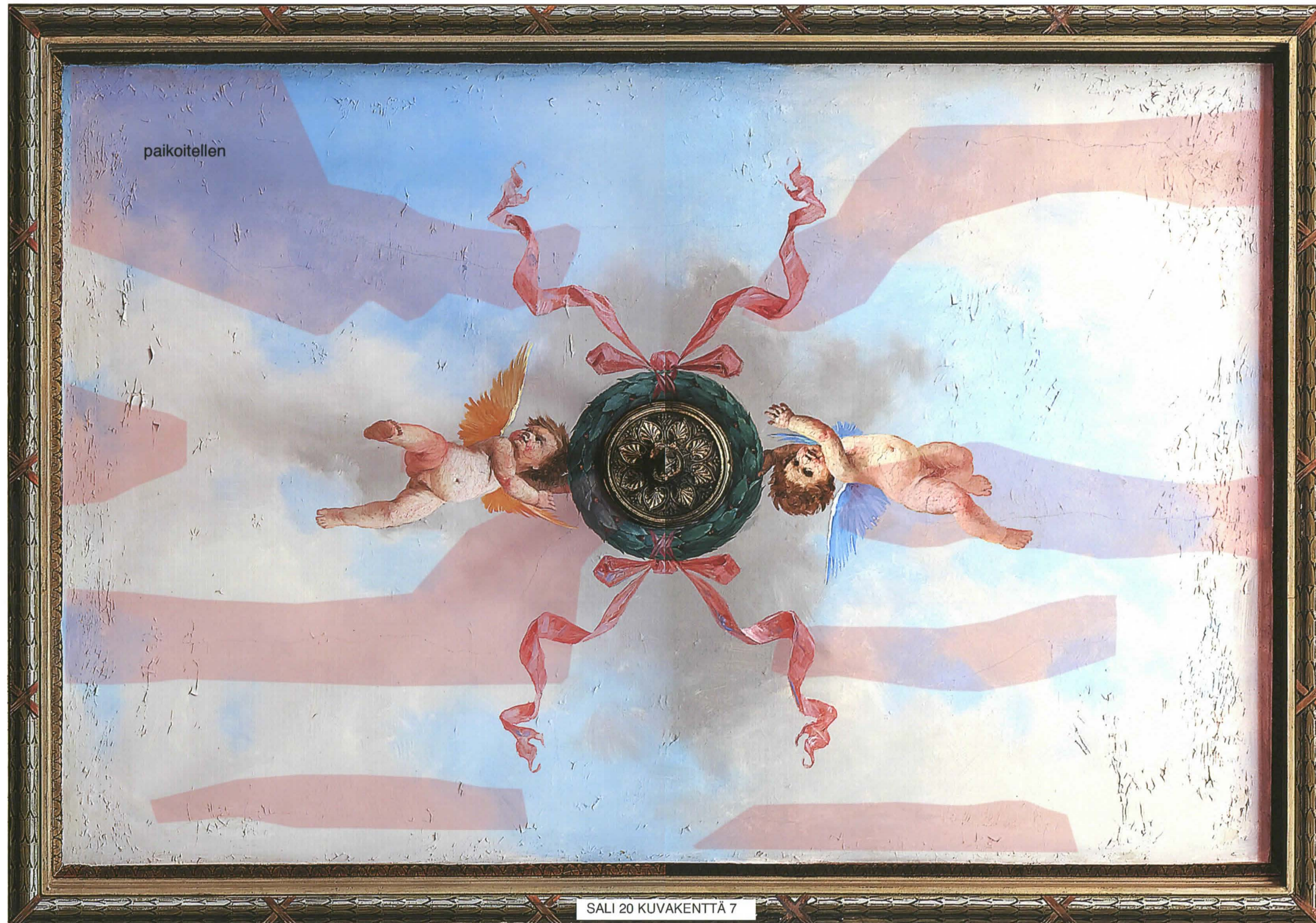
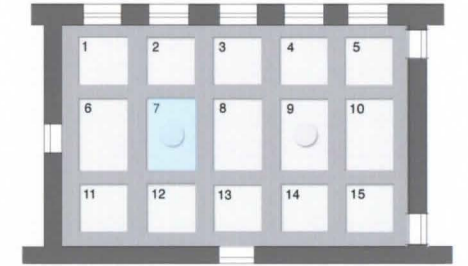

f 5.6 1/2 s iso 500

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

DOKUMENTOINTIKUVA

Kuvattu 21.10..2011
© Arkkikaarto 2011

f 8.0 1/2 s, 1/4 s iso 400 , yhdistetty kahdesta kuvasta

Rappaus on irti pohjastaan

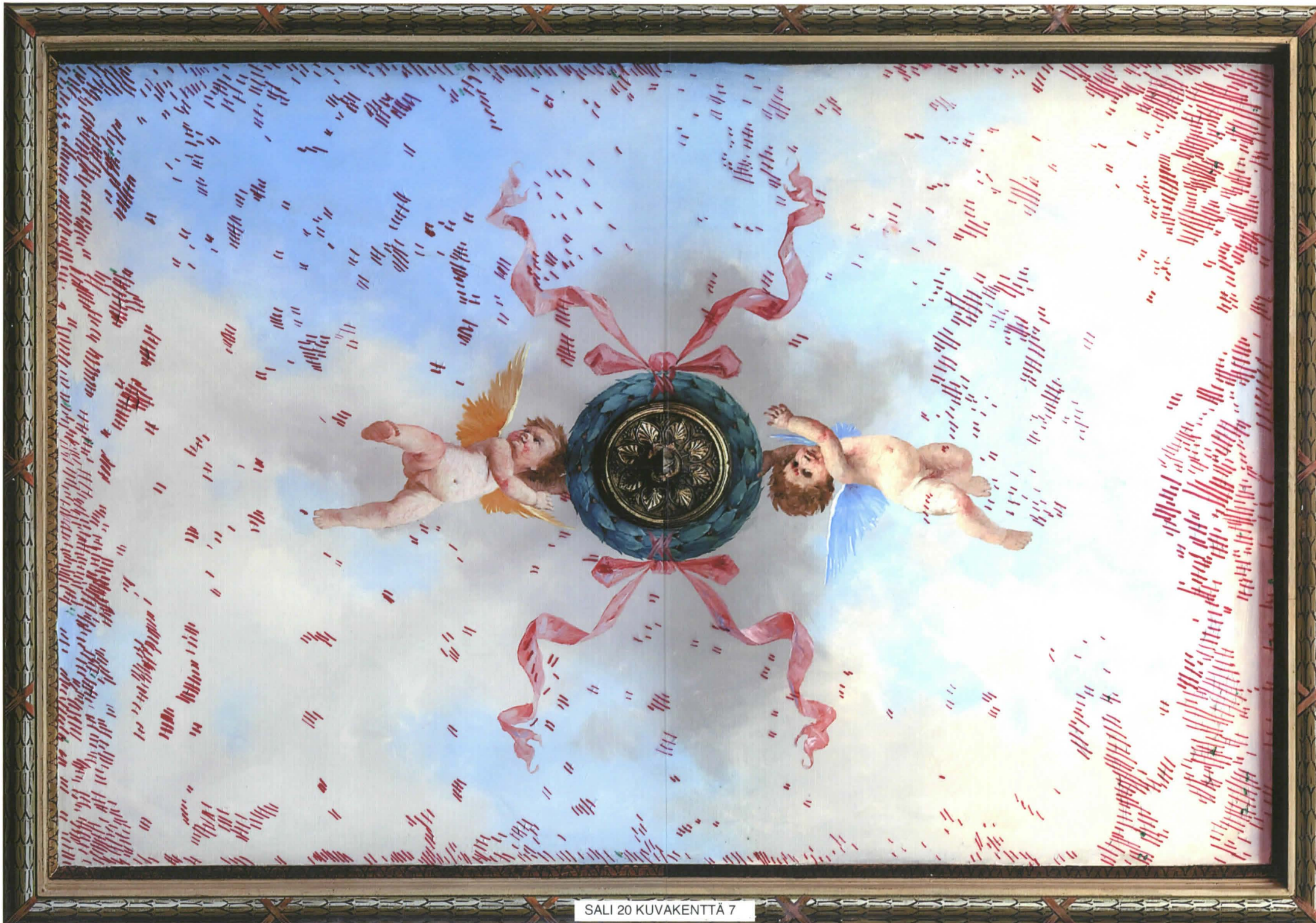
Kasettipalkeissa ja kulmakoristemaalauksissa hilseilyä ja kupruilua laajoilla alueilla.

Kopoukset lähes ennallaan.

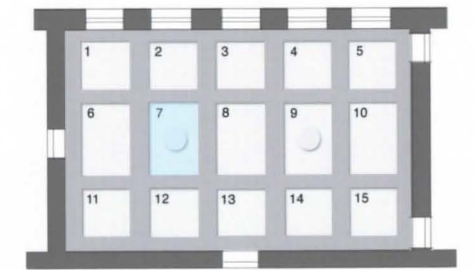
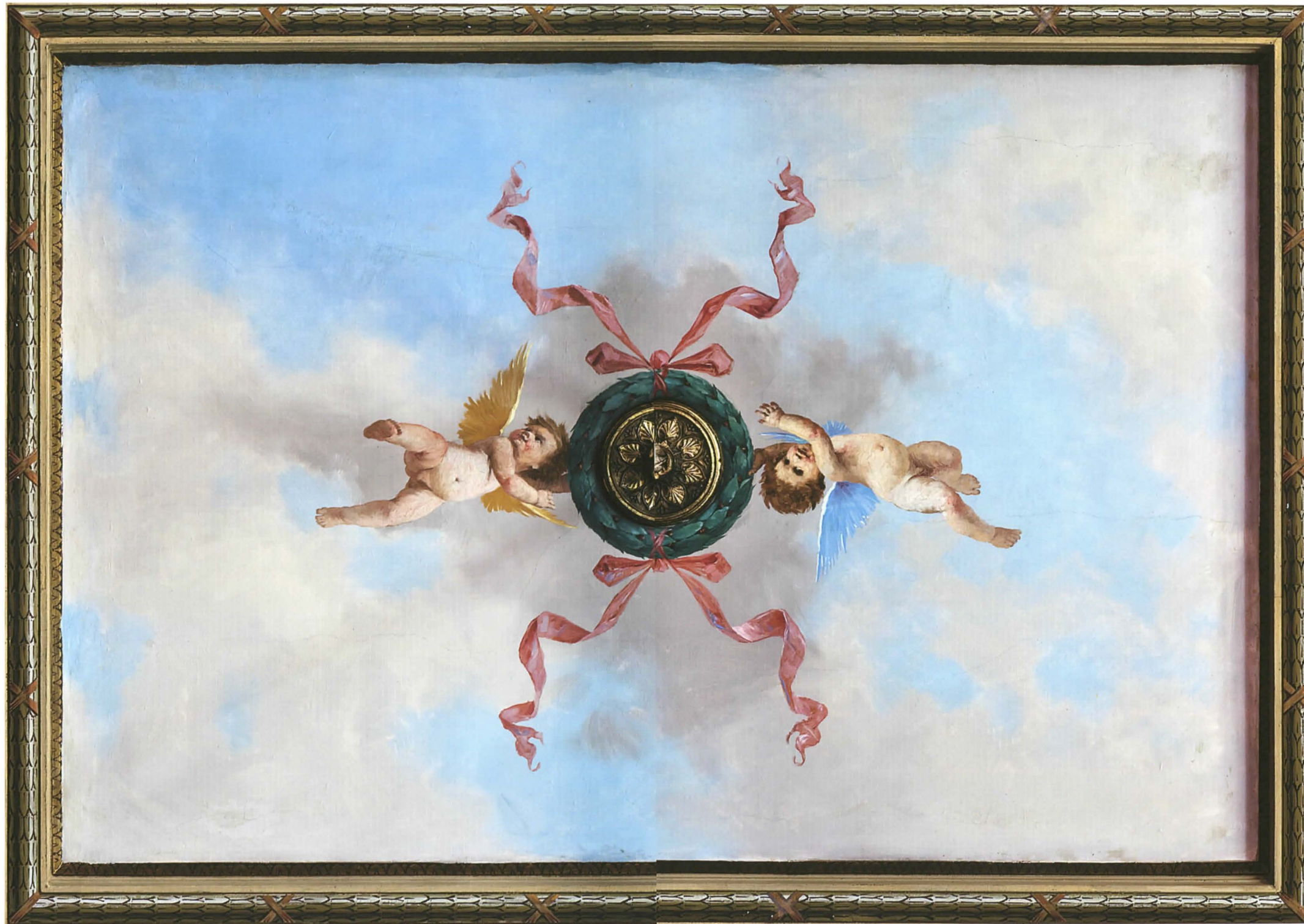
SALI 20, KUVAKENTTÄ 7
VÄRIKIINNITYKSET

Kuvakentän konservoi Heli Ketomäki.
7.7 – 29.7.2011
Hänen piirrokseseen merkisemänsä
kommentit:

Kuvakentässä huomattavan paljon vanhoja injektointijälkiä (maalin paloja puuttuu, palat liimattu sekaisin, neulan reikiä).

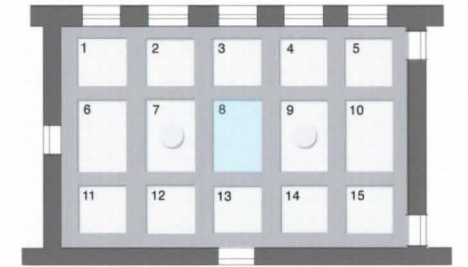

SALI 20 KUVAKENTTÄ 7

f 5.6 0,6 s, 0,5 s iso 500 , yhdistetty kahdesta kuvasta

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

f 8.0 1/4 s iso 400

 Rappaus on irti pohjastaan

Kuvakentässä aikaisemmin merkkamattomia, vanhoja retusointeja.

Pitkien sivujen kasettipalkeissa hilseilyä laajoilla alueilla.

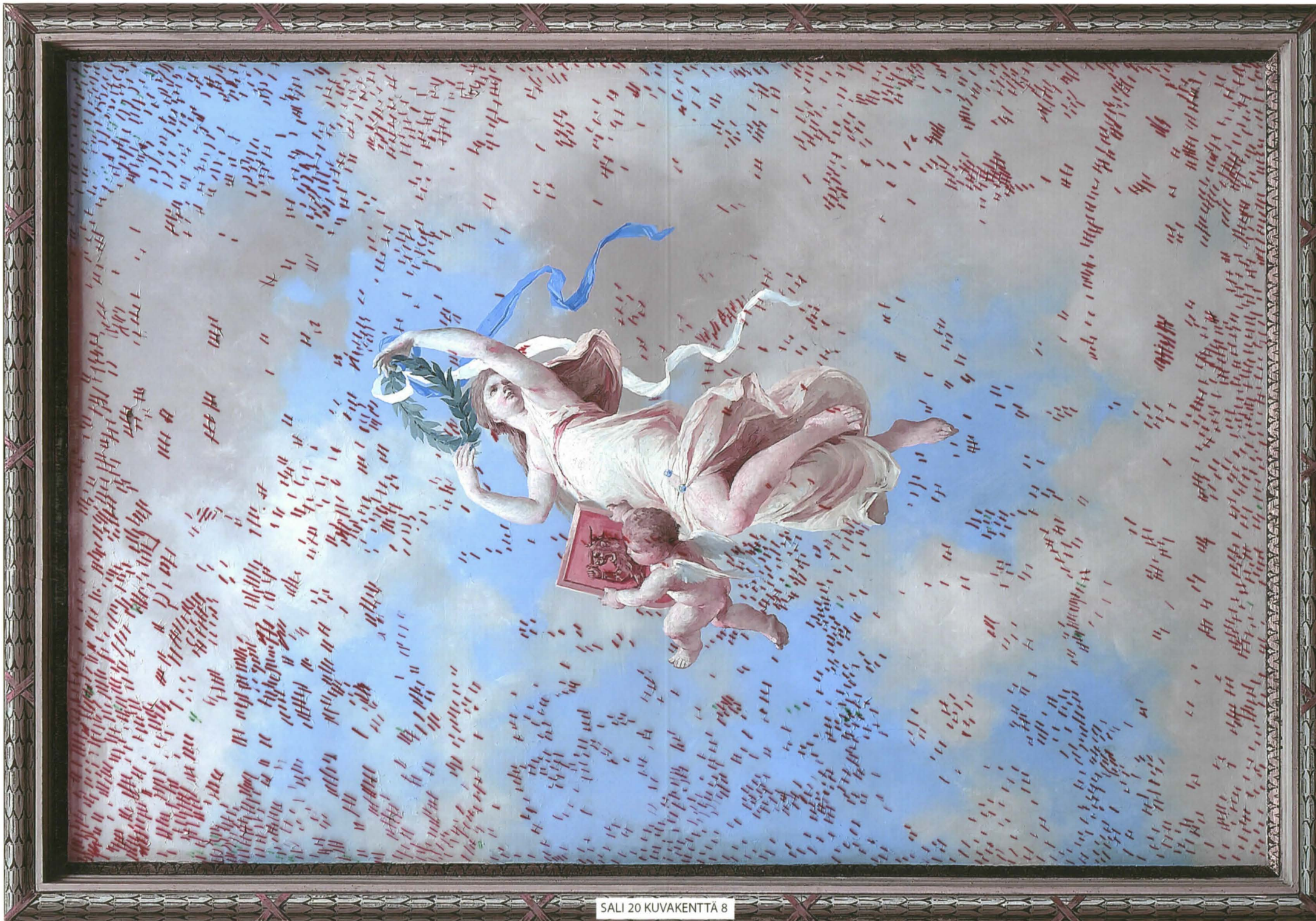
Vanhat kopoalueet lähes ennallaan.

SALI 20, KUVAKENTTÄ 8
VÄRIKIINNITYKSET

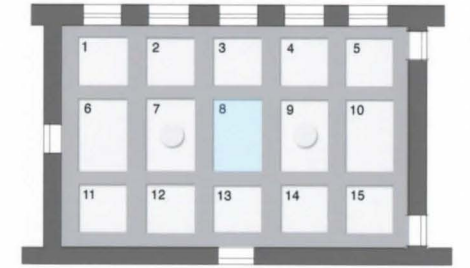
Kuvakentän konservoi Birgitta Simpanen
30.6.–22.7.2011. Hän teki lisäkiinnityksiä
16.8.–17.8.2011

Hänen piirrokseseen merkisemänsä
kommentit:

*Maalauksen päällä kiiltävä "aine", joka
on kuitenkin myöhempien, himmeiden
päällemaalausten alla paikoitellen. Kiilto
on vahva ja siveltimenvedot näkyvät
paksullti.*

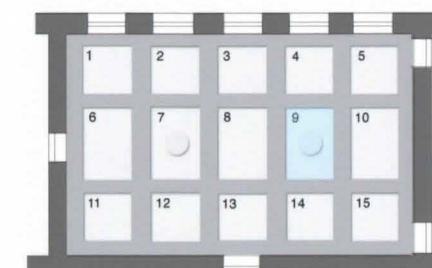

SALI 20 KUVAKENTTÄ 8

f 5.6 1/2 s iso 500

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

f 8.0 0,5 s, 0,3 s iso 400 , yhdistetty kahdesta kuvasta

 Rappaus on irti pohjastaan

Kopoalueet lähes ennallaan, seppeleen lähellä olevat kopoalueet liikkuvat painettaessa.

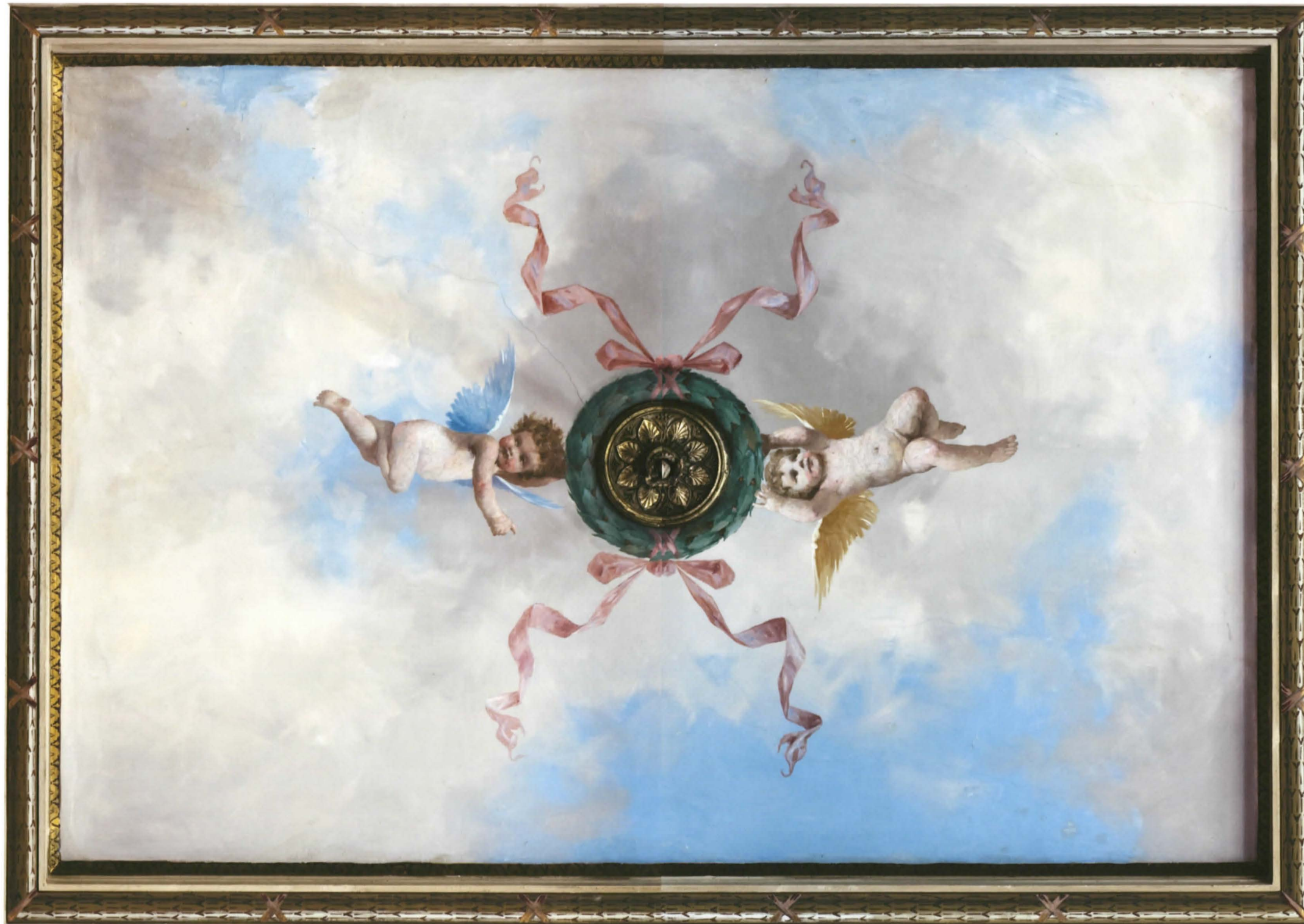
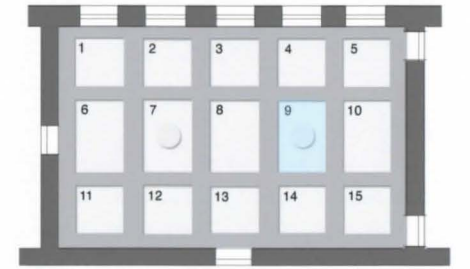
SALI 20, KUVAKENTTÄ 9
VÄRIKIINNITYKSET

Kuvakentän konservoinnin aloitti Aino
Aropaltio ja työn teki loppuun Heli Ketomäki
1.8.–12.8.2011

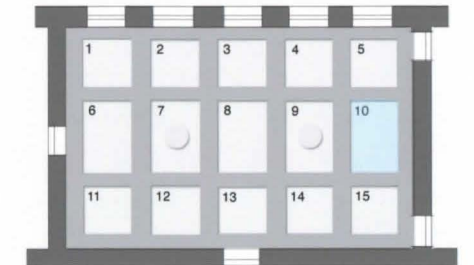
SALI 20 KUVAKENTTÄ 9

PIIRROS VALOKUVAN PÄÄLLE ASETETULLE
KALVOLLE

f 5.6 0,6 s, 0,5 s iso 500 , yhdistetty kahdesta kuvasta

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

f 8.0 0,3 s iso 400

Rappaus on irti pohjastaan

Kopoalueet lähes ennallaan. Oikeassa yläkulmassa halkeamien välinen alue liikkuu painettaessa. Alaoikealla olevan vanhan kopoalueen keskellä pahempi kohta.

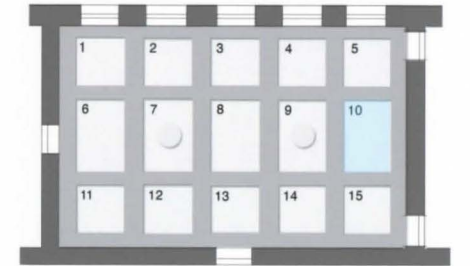
SALI 20, KUVAKENTTÄ 10
VÄRIKIINNITYKSET

Kuvakentän konservoi Johanna Huttunen
5.7. – 18.7.2011
Hänen piirroksen merkisemänsä
kommentit:

Paljon pieniä kupruryppäitä, joita ei liimattu. Myös isoja kuprualueita, joihin ei liimaa saa. Jotkut auenneet on liimattu.

Vasemmassa reunassa keskellä aikaisemmin kiinnitetty alue, joka oli paljon irronnut. Nyt liimattu mutta puuttuu paljon pieniä paloja.

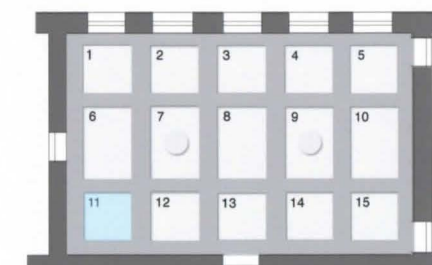

f 5.6 0,6 s iso 500

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

DOKUMENTOINTIKUVA

Kuvattu 21.10..2011
© Arkkikaarto 2011

f 8.0 0,6 s iso 400

 Rappaus on irti pohjastaan

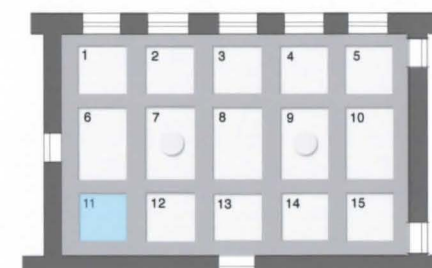
Kopoalueet laajentuneet jonkin verran.

SALI 20, KUVAKENTTÄ 11
VÄRIKIINNITYKSET

Kuvakentän konservoi Arja Sorri
Hänen piirroksen merkisemänsä
kommentit:

*Tässä kentässä ei mitään erikoista.
Työ sujui hyvin.*

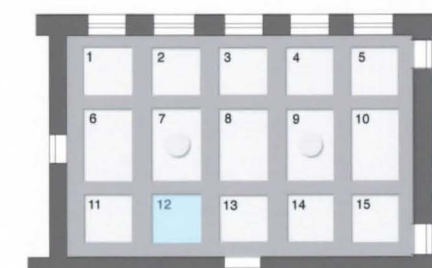

f5.6 0,6 s iso 500

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

DOKUMENTOINTIKUVA

Kuvattu 21.10.2011
© Arkkikaarto 2011

f 8.0 0,6 s iso 400

Rappaus on irti pohjastaan

Väri-irtoamia kaikissa kasettipalkeissa.

Kopoaue keskellä laajentunut hieman
molemmista sivuista.

SALI 20, KUVAKENTTÄ 12
VÄRIKIINNITYKSET

Kuvakentän konservoi Arja Sorri
26.7. – 2.8.2011
Hänen piirrokseseen merkisemänsä
kommentit:

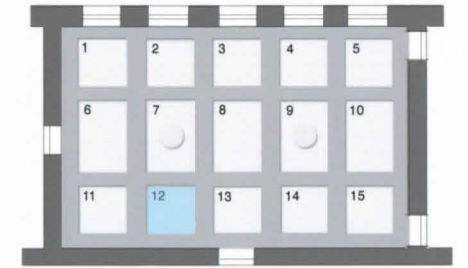
*Onko kattopinnassa jonkin "aine"? Yhden-
suuntaiset siveltimenvedot ovelta ikku-
naan päin, vaalea kalvo.*

*Kuvakentän kiinnittämisessä kokeiltiin
Mowiol 4-98 -liimaa ohentamatta, ilman
alkoholia (kohdat merkitty pisteillä). Ei
oikein imeydy palojen alle mutta liimaa
hyvin jälkiä jättämättä.*

*Viivoin merkityillä alueilla käytettiin Mowiol
4-98 -liimaa ohennettuna (10 ml liimaa +
2,5 ml vettä). Pohjan vähäinen kostutus
Sinolilla, jotta liima menee palojen alle.*

*Tummilla alueilla pilvikohdissa ja joissain
paikkamaalauskohtissa Mowiol alkohol-
issa saattaa jättää vaalean laikun maa-
laukseen (ei muissa kentissä kuin tässä).
Vesiohenteisella Mowiolilla onnistuu
näissä kohdissa paremmin. Yleisesti
Mowiol alkoholissa toimii kuitenkin parem-
min.*

*Kattokentän kiinnitystyön valmistuttua
tarkistin vielä liimausten pysyvyyden:
vesiohenteisella Mowiolilla liimatut vähän
irvistelivät – kiinnitin uudelleen.*

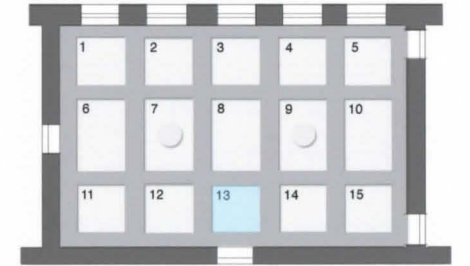

f 5.6 0,4 s iso 500

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

DOKUMENTOINTIKUVA

Kuvattu 21.10.2011
© Arkkikaarto 2011

f 8.0 1/2 s iso 400

 Rappaus on irti pohjastaan

Kasettipalkeissa halkeiluja, hilseilyjä ja jo irronnutta maalia.

Kopoualueet ennallaan.

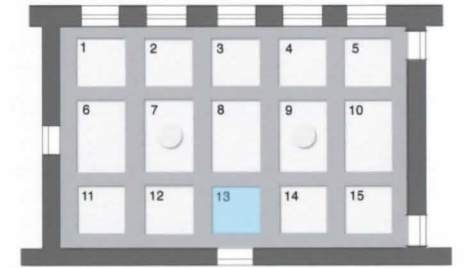
SALI 20, KUVAKENTTÄ 13
VÄRIKIINNITYKSET

Kuvakentän konservoi Birgitta Simpanen
29.7.–16.8.2011
Hänen piirrokseseen merkisemänsä
kommentit:

Ilmeisesti vanhat liimaukset näkyvät kiiltävämpinä – eivät lähde pois. Aikaisempien maalinkiinnitysten kupruilevat saumat eivät pehmene täysin sileiksi.

Koko maalikentän pituudelta näkyy yhdensuuntaiset, osittain kiiltävämmät ja katkonaiset siveltimenvedot (samoin kentässä 8)

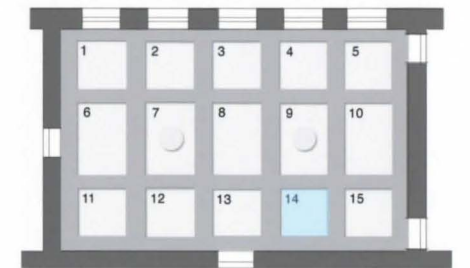

f 5.6 0,5 s iso 500

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

DOKUMENTOINTIKUVA

Kuvattu 21.10.2011
© Arkkikaarto 2011

f 8.0 1/2 s iso 400

Rappaus on irti pohjastaan

Kasettipalkeissa hilseilyä.

Kopalueet lähes ennallaan.

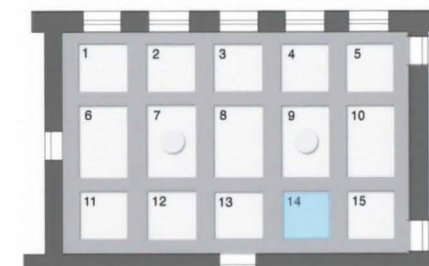
SALI 20, KUVAKENTTÄ 14
VÄRIKIINNITYKSET

Kuvakentän konservoi Aino Aropaltio ja Heli
Ketomäki teki uudelleenkiinnittämisen
15.8.–18.8.2011
Piirroksen merkityt kommentit:

*Joillakin alueilla liimaukset auenneet
selvästi vanhojen kiinnitysten vierestä.
Hyvin kupruilevaa vanhaa kiinnitystä
oikealla ylhäällä (A.A.)*

*Ennen uusintakiinnitystä maalipintaan jää-
neen liiman puhdistus (H.K.)*

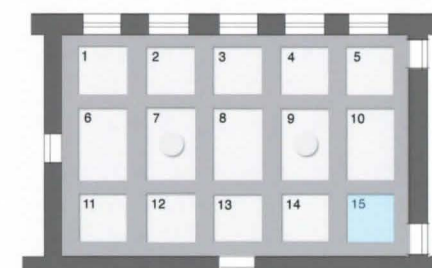

f5.6 0,5 s iso 500

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

DOKUMENTOINTIKUVA

Kuvattu 21.10.2011
© Arkkikaarto 2011

f 8.0 0,6 s iso 400

 Rappaus on irti pohjastaan

Kopoualueet lähes ennallaan. Pieni uusi alue oikeassa yläkulmassa.

SALI 20, KUVAKENTTÄ 15
VÄRIKIINNITYKSET

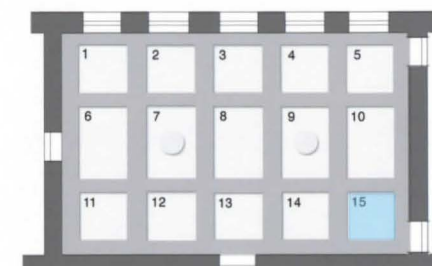
Kuvakentän konservoi Johanna Huttunen.
Työ alkoi 18.7.2011
Hänen piirroksen merkisemänsä
kommentit:

Kentässä kokeiltiin eri vahvuisia Mowiolliimoja. Alueet, joilla käytettiin Mowiol 10% -liimaa on merkitty viivoin. Pistein merkityissä kohdissa käytettiin Mowiol 15 % -liimaa (valmis liuos, vesiohenteinen)

 Mowiol 10%

 Mowiol 15% valmis, vesiohenteinen liuos

PIIROS VALOKUVAN PÄÄLLE ASETETULLE
KALVOLLE

f 5.6 0,6 s iso 500

KONSERVOINNIN JÄLKEEN

DOKUMENTOINTIKUVA

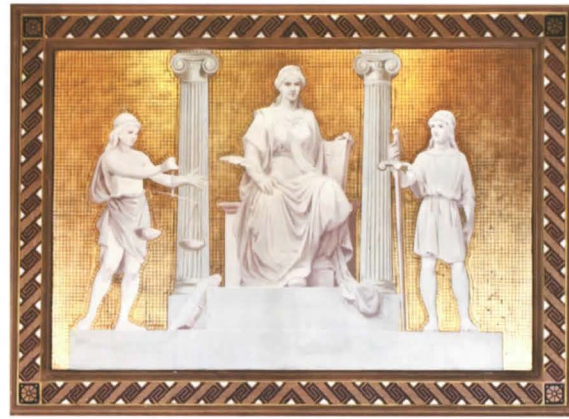
Kuvattu 21.10.2011
© Arkkikaarto 2011

1

2

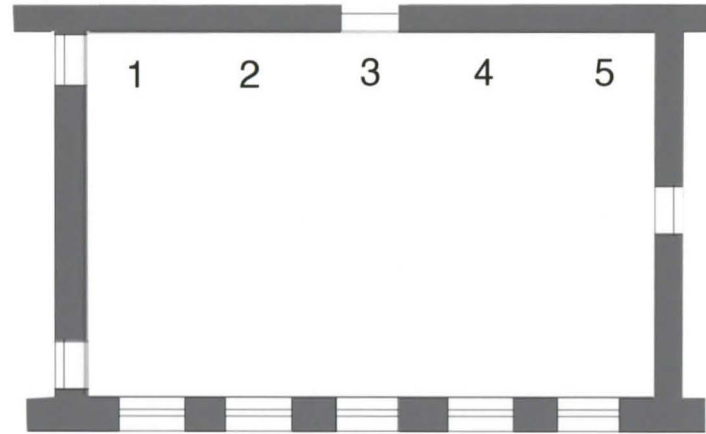
3

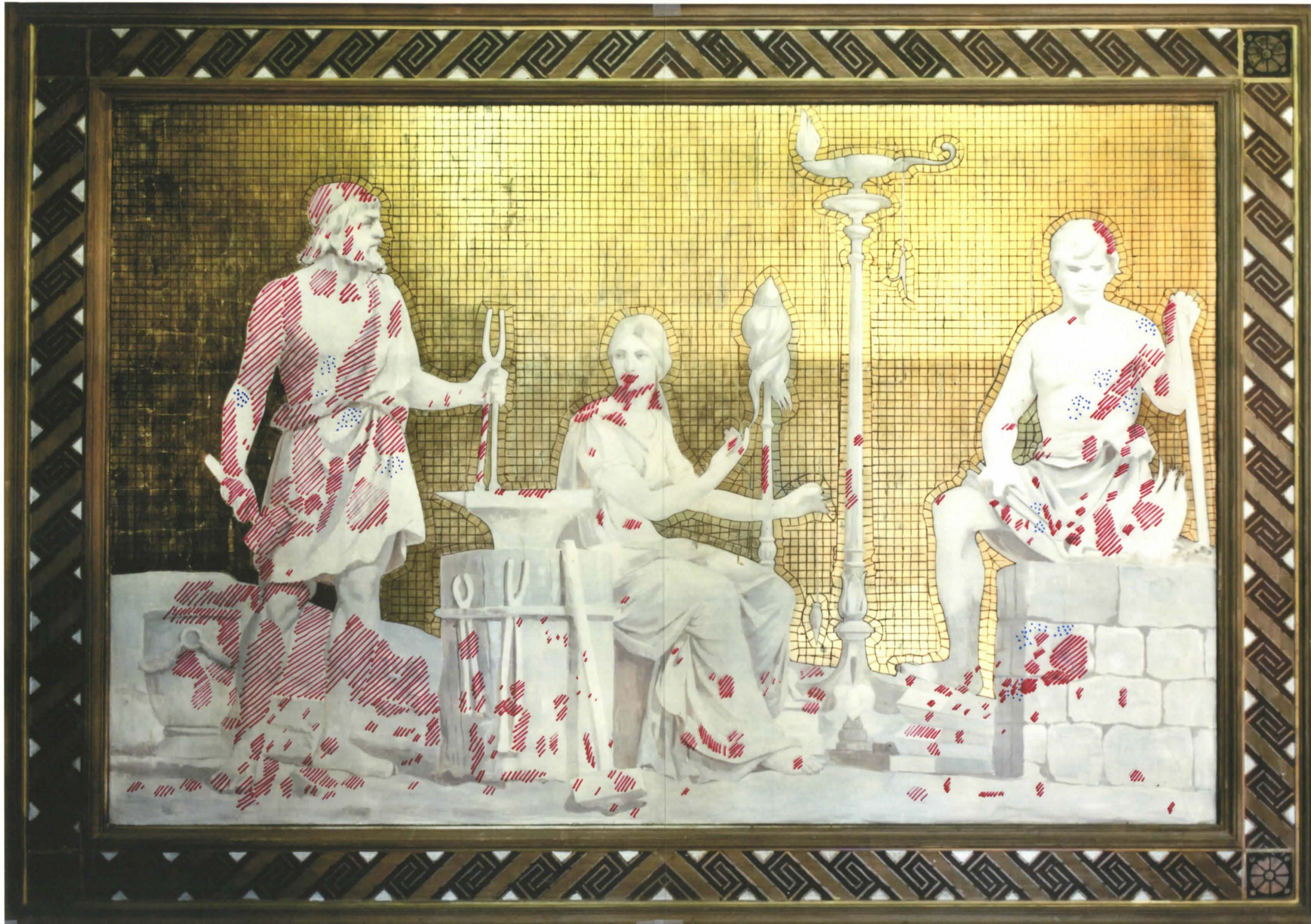
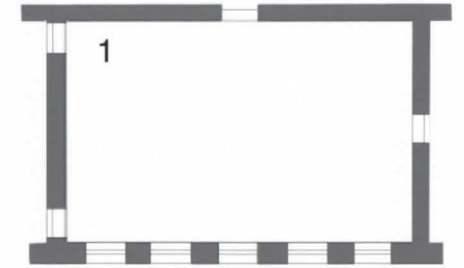

4

5

Seinämaalauksen konservoi Arja Sorri
Hänen piirroksen merkisensä
kommentit:

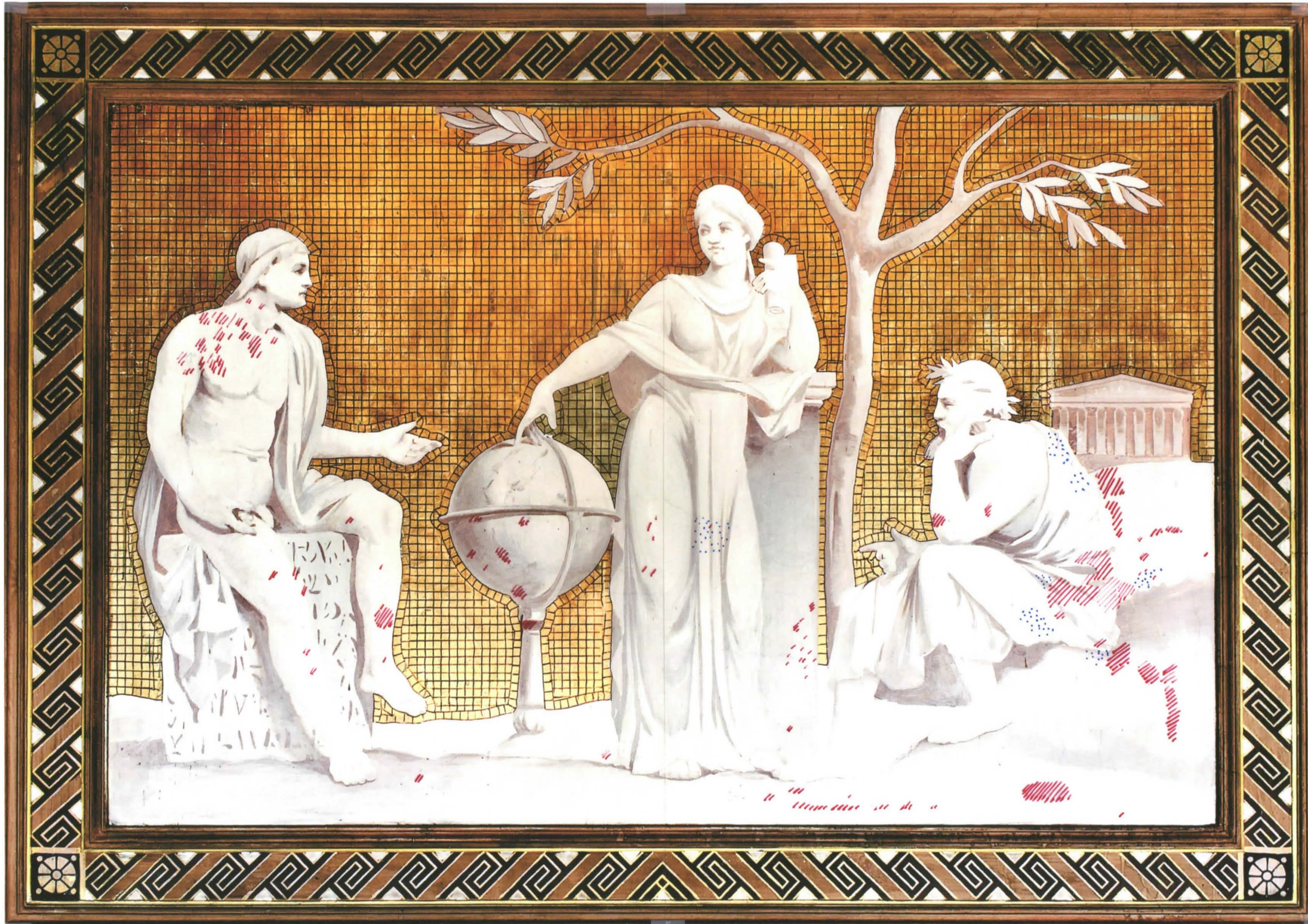
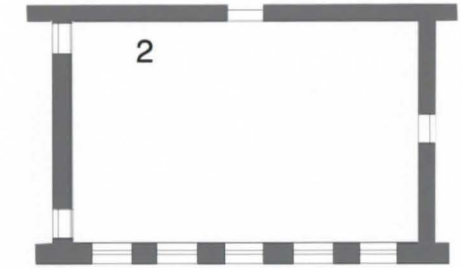
Lämpölusikka 64 –66 °C

- 1. Liimaa palojen alle, minkä jälkeen lämmitys muutamia sekunteja kunnes maali-pinta notkistuu*
- 2. Liian liiman poisto maalipinnalta*
- 3. Jatka lämmitystä, liiman poiston jäl-keen lusikan lämpöä voi nostaa 80 °C:een*

Jos lusikka on liian kuuma niin liian lämmön ja liiman vaikutuksesta maali-pinta rapautuu ja syntyy vaaleata "härmää", jota ei saa pois

Sinisin pistein merkityissä kohdissa on ehjiä kuplia, joita ei kiinnitetty.

Kaikki seinämaalaukset konservoitiin
3.8 – 16.8.2011 välisenä aikana.

Seinämaalauksen konservoi Arja Sorri
Hänen piirroksen merkisensä
kommentit:

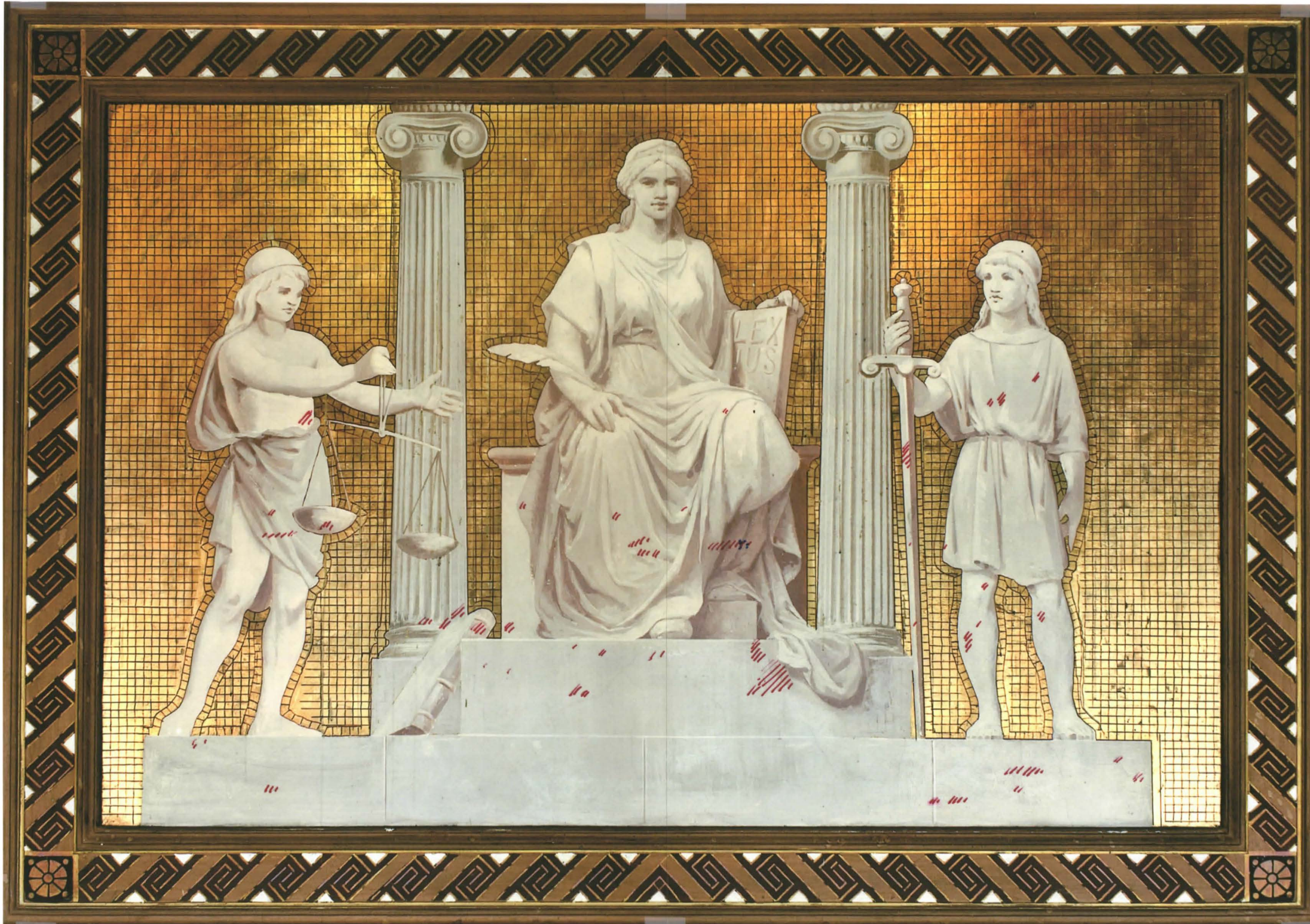
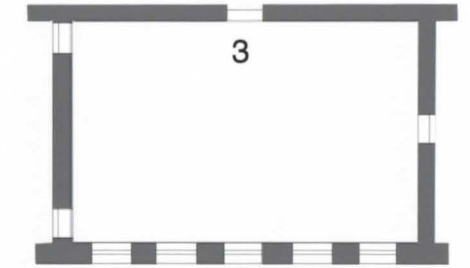
*Maapallossa vanhoja vaurioita ja paik-
kauksia. Vauriot liimattu mutta pinta ei ole
tasoittunut.*

*Vasemmalla paaden päällä istuvan
miehen rinnassa vanhoja vaurioita. Pinta
on kuplinut ja kuplien kohdalta irronnut
rappaukseen asti. Myös avautuneita
kuplia, joiden alle saa liimaa hyvin mutta
lämmittäessä pinta ei painu kauniisti alas
vaan jää koholle aivan kuin alla oleva rap-
paus olisi myös koholla tai alla olisi
irtonaista hiekkaa.*

*Naisen pään vasemmalla puolella kulta-
pinnassa noin 5 cm:n halkaisijaltaan oleva
kupla, joka on pohjasta irti mutta tuntuu
kuitenkin vielä kiinteältä. Seurataan injek-
toidaanko myöhemmin (Ledanilla).*

*Sinisin pistein merkityillä alueilla ehjiä
kuplia, joita ei kiinnitetty.*

Kaikki seinämaalaukset konservoitiin
3.8 – 16.8.2011 välisenä aikana.

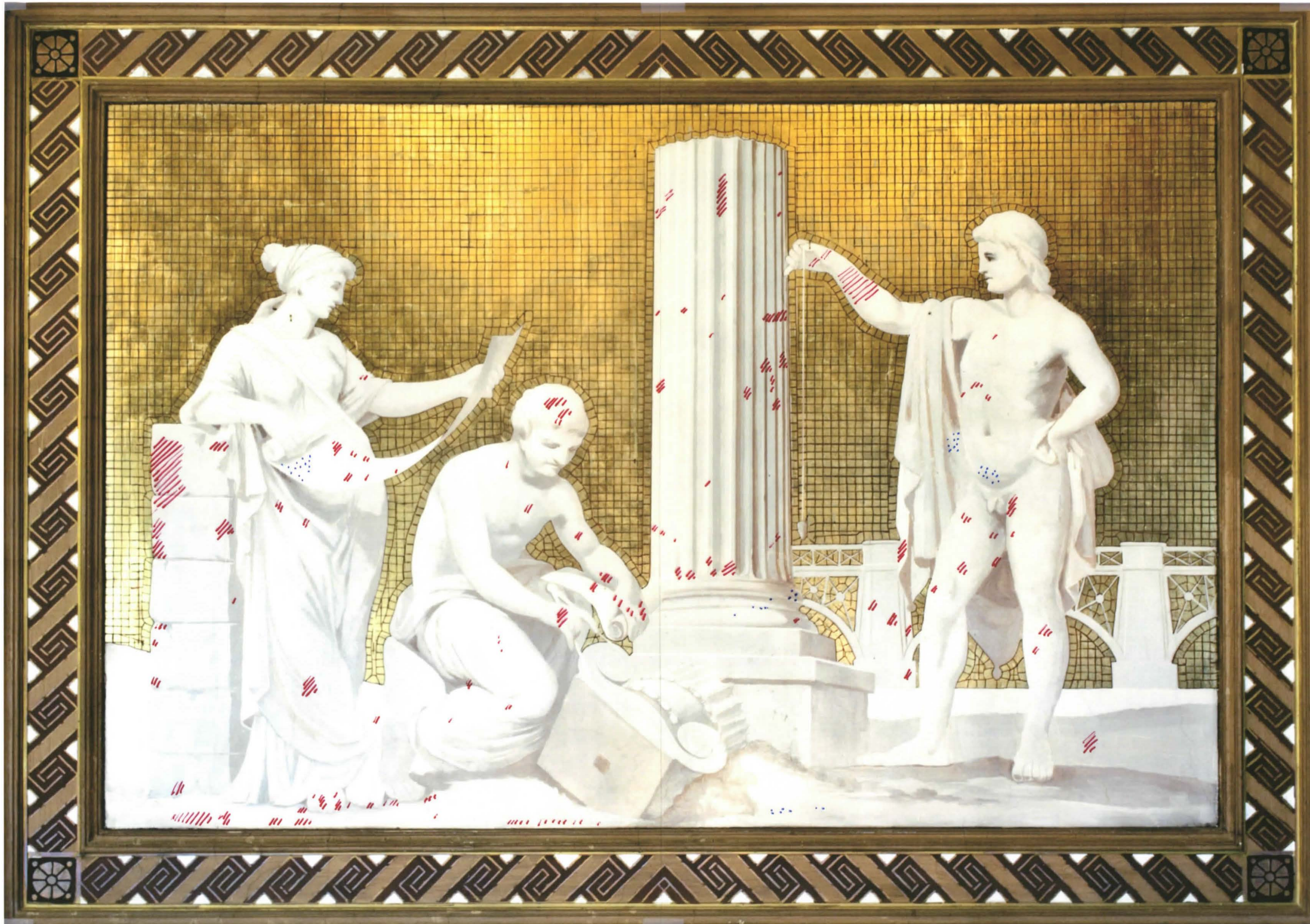
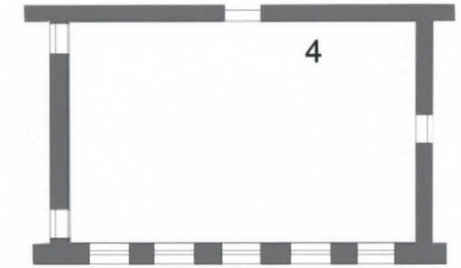
Seinämaalauksen konservoi Arja Sorri
Hänen piirroksen merkisensä
kommentit:

Kuvassa olevat pylväät on maalattu kultapinnan päälle eikä tasoitetulle laastipinnalle niin kuin muut maalatut osiot. Pylväitä ei myöskään reunusta yleensä hahmoa kiertävä ja niiden muotoja mukainen yhtenäinen mosaiikkinauha.

Mustat tahrat ja valumat ovat mustaa vesiliukoista ainetta.

Sinisin pistein merkityillä alueilla ehjiä kuplia, ei kiinnitetty.

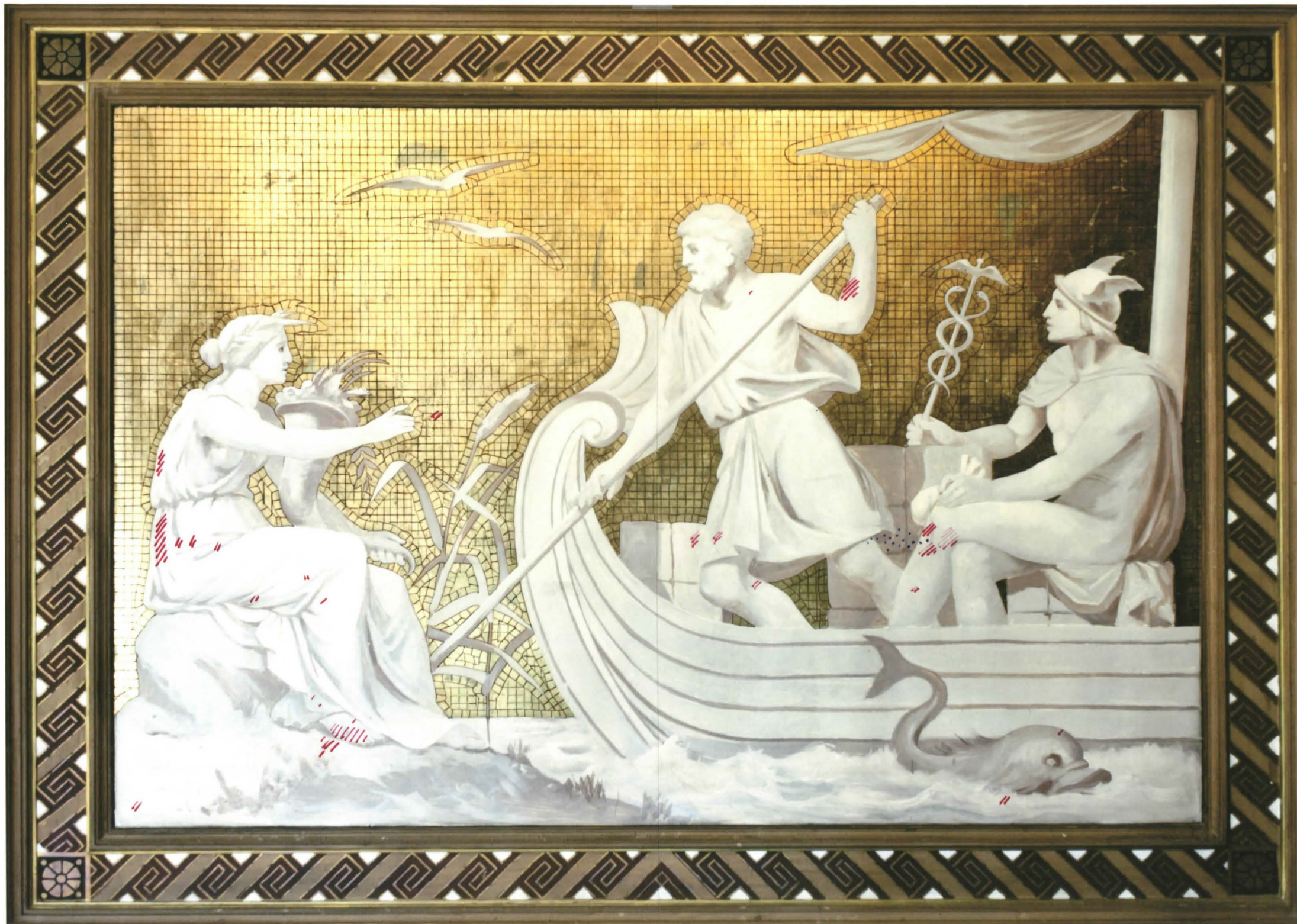
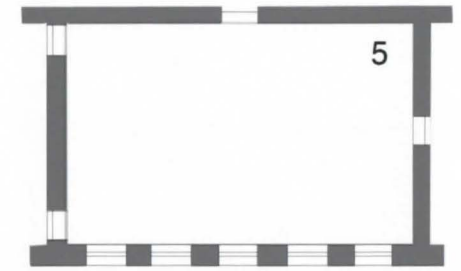
Kaikki seinämaalaukset konservoitiin
3.8 – 16.8.2011 välisenä aikana.

Seinämaalauksen konservoi Arja Sorri
Hänen piirroksen merkisemänsä
kommentit:

*Tummat tipat maalauksesta lähtivät vedellä pois – tahmeaa, hajutonta ainetta (naisen kaula, huivin lieve).
Kumarassa olevan miehen päässä karkeasti rikottuja kuplia, aivan kuin pintaa olisi sulatettu.
Sinisin pistein merkityillä alueilla ehjiä kuplia, joita ei kiinnitetty.*

Kaikki seinämaalaukset konservoitiin
3.8 – 16.8.2011 välisenä aikana.

Seinämaalauksen konservoi Arja Sorri
Hänen piirroksen merkisemänsä
kommentit:

*Naisen jalassa kuplia, joihin saa hyvin
liimaa mutta jotka eivät lämmitettäessä
painu alas, ikään kuin rappaus olisi myös
koholla. Soutajan käsivarressa saman
tyyppistä vauriota.
Naisen käden ja kaislan välisellä kullatulla
alueella ylösnoussutta kultausta, pohja
karkea. Naisen pään yläpuolella saman-
lainen, epätasainen alue, samoin soutajan
käsivarren ja airon muodostamassa kol-
miossa.*

*Auennut aukile kiinnitetty, sujui oikein
hyvin.*

*Sinisin pistein merkityillä alueilla ehjiä
kuplia, joita ei kiinnitetty.*

Kaikki seinämaalaukset konservoitiin
3.8 – 16.8.2011 välisenä aikana.

SÄÄTYTALON SALIN 20 KONSERVOINTIRAPORTTI, RAIJA KAARTO, TAIDEKONSERVAATTORI YAMK, Arkkikaarto Liisankatu 17 C 00170 Helsinki p 040 7670729 raija.kaarto@solmu.fi
Copyright © Arkkikaarto 2011

Raporttia on tulostettu seitsemän sarjaa, jotka on jaettu Säätytalon arkistoon, Senaatti-kiinteistölle, Museovirastolle, Palveluosuustoimisto Exalle sekä Esko Nurmisen Maalaamolle. Originaalit kuvat ja luonnokset ovat Arkkikaarron arkistossa.